

گویا، محمد مهدی، ۱۳۳۶ -

مراقبت و مدیریت برنامه‌های مبارزه با بیماریها در مراکز بهداشتی درمانی / تألیف محمد مهدی گویا، قباد مرادی، سید محسن زهرائی، محمد جمیل امجدی. - سنندج: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کردستان،

۱۳۸۴.

۱۱۲ ص.

ISBN: 964 - 06 - 6775 - 7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه: ص. ۱۱۲ - ۱۱۳.

۱. بهداشت - مدیریت، ۲. پزشکی، مراکز. الف. مرادی، قباد، ۱۳۴۸ - ب. امجدی، محمد جمیل، ۱۳۴۷ - ج. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کردستان، د. عنوان

۳۶۲/۱۱۰۶۸

ک ۹۷۱ / ۹۷۱ RA

۹۹۵۱ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: مراقبت و مدیریت برنامه‌های مبارزه با بیماریها در مراکز بهداشتی درمانی

تألیف: دکتر محمد مهدی گویا - دکتر قباد مرادی - دکتر سید محسن زهرائی - محمد جمیل امجدی

ویرایش ادبی و صفحه‌آرایی: زهرا غفوری

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۸۴

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه فردوسی سنندج

ناشر: معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کردستان با همکاری مرکز مدیریت بیماریها

شابک: ۷ - ۶۷۷۵ - ۰۶ - ۹۶۴

● کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار ناشر است، لذا کپی برداری از روی آن به هر شکل ممنوع

بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مندرجات

۱	مقدمه
---	-------

بخش اول: کلیات و اصول مراقبت بیماریها

فصل اول: کلیات و تعریف مفاهیم اولیه

۶	تعریف سلامت
۷	تعریف پیشگیری
۸	تعریف اپیدمیولوژی
۱۰	اندازه‌های سلامت و بیماری
۱۴	معیارهای ابتلا
۱۸	معیارهای میراثی

فصل دوم: مقررات بین المللی بهداشتی و تعاریف استاندارد بیماریها

۲۵	مقررات بین المللی بهداشتی
۴۰	تعریف مورد
۴۱	مورد مشکوک
۴۱	مورد محتمل
۴۱	مورد قطعی
۴۲	جدول تعاریف استاندارد

فصل سوم: مراقبت

۴۸	تعریف مراقبت
۴۹	اجزای مراقبت
۵۱	روش جمع آوری داده‌ها
۵۳	تجزیه و تحلیل و تفسیر و انتشار داده‌ها
۶۲	طراحی مداخله
۶۴	تهیه و ارائه گزارش

فصل چهارم: آشنایی با نظام خدمات بهداشتی درمانی در ایران

۷۵	شرح وظایف سطوح مختلف نظام خدمات بهداشتی درمانی کشور
۷۸	چارت تشکیلاتی معاونت سلامت
۷۹	چارت تشکیلاتی مرکز مدیریت بیماریها
۸۰	چارت تشکیلاتی شبکه بهداشت و درمان شهرستان
۸۱	نظام مراقبت از بیماریها
۸۲	بیماریهای مشمول برنامه مراقبت در کشور

بخش دوم: مدیریت عمومی

۸۷	مدیریت بایگانی مستندات در مراکز بهداشتی درمانی
۸۸	چگونه بایگانی کنیم؟
۹۰	نحوه گردش کار فرم ها
۹۱	دفتر مبارزه با بیماریهای
۹۱	استاندارد بازدید از واحدها
۹۲	تدوین گزارش وضعیت بیماریهای
۹۳	تدوین جدول عملیاتی
۹۵	تهیه جدول گانت فعالیت ها
۹۹	شرح وظایف کلی کاردانه‌های بهداشتی

بخش سوم: کار گروهی، پیش آزمون و پس آزمون

۱۰۱	کار گروهی شماره ۱
۱۰۹	کار گروهی شماره ۲
۱۱۰	کار گروهی شماره ۳
۱۱۱	کار گروهی شماره ۴
۱۱۲	خود را بیازمائید
۱۱۵	منابع

مقدمه:

ضرورت تهیه این کتاب و تدوین شرح وظایف کاردان‌هایی که وظایف مربوط به پیشگیری و مبارزه با بیماری‌ها را در مراکز بهداشتی درمانی بعهده دارند، از مدتها قبل در ذهنمان مرور می‌شد. در پاره ای اوقات که بر کار همکارانمان در سطوح محیطی نظارت می‌کردیم، متوجه می‌شدیم اگر نواقصی در کار آنها وجود دارد بخاطر این مسئله نیست که نمی‌خواهند آن کار را انجام دهند، بلکه شیوه درست انجام کار را نمی‌دانند. در واقع اگر سیستم‌های اجرایی پروتکل‌های دقیق و واضحی برای کارکنان داشته باشند، احتمال اشتباه آنان بسیار کم می‌شود. دستورالعمل‌های کلی و مبهم در سطوح ارائه خدمت و سطوح محیطی برای انجام عملیات چندان کار ساز نیست. در برنامه‌های مبارزه با بیماریها اگر چه برای اغلب بیماریهای مشمول مراقبت، دستورالعمل‌هایی وجود دارد اما این دستورالعمل‌ها اغلب کلی است و ممکن است برای استفاده در سطوح محیطی کارائی چندانی نداشته باشد.

تعریف خدماتی که هر سطح باید ارائه دهد و تعیین استاندارد‌های مربوط به ارائه آن خدمت تکلیف کارکنان را روشن می‌کند، بنظر می‌رسد ذکر شرح وظایف کلی در برنامه‌های مراقبت از بیماریها و اکتفا کردن به عناوینی کلی مثل آموزش یا پیگیری کارگشا نیست، بلکه این خدمات، نوع و شکل آنها، تواتر آنها و... باید تعریف شوند. به‌عنوان مثال اگر در برنامه مراقبت سل یکی از وظایف کاردان بهداشتی مراکز روستایی پیگیری است، این موضوع باید به‌درستی تعریف شود. به‌عنوان مثلاً می‌توان چنین تعریفی ارائه داد: پیگیری در بیماران سلی به مفهوم، بازدید و ویزیت بیماران سلی در طول دوره درمان حمله ای، حداقل هفته ای یک بار توسط کاردان که در آن آموزش‌های لازم به فرد بیمار داده شود، داروهای مصرفی او کنترل شود، وجود عوارض بررسی شود، اطرافیان آموزش داده شوند، کار ناظر بر درمان کنترل می‌شود، در زمانهای مورد نظر نمونه خلط تهیه شود، و تمام اقدامات در یک فرم یا دفتر ثبت شود.

بر همین اساس این کتاب تهیه شد. با آگاهی به این موضوع که این مجموعه ممکن است دارای نواقصی باشد، قدم اول را برداشته ایم و انتظار داریم که این تفکر توسط همه همکاران بارور شود و با ارتقاء این مجموعه در نهایت شرح وظایف دقیقی تدوین شود که همه همکاران با استفاده از آن، بدون سردرگمی و به راحتی وظایف خود را

انجام دهند. بر همین اساس انتظار داریم که کلیه همکاران در حین انجام کار مسائل مورد نظر را در ارتباط با این مجموعه برای ما ارسال نمایند. در تهیه این کتاب به نکات زیر توجه شده است:

۱. درک درست بعضی واژه ها برای فهم برنامه مراقبت و مبارزه با بیماریها بسیار کلیدی و مهم است، یادآوری تعریف این واژه ها در یک فصل کتاب به این منظور درج شده است.
۲. همکاران در طول دوران تحصیل دروس تخصصی را می گذرانند و واژه ها را یاد می گیرند اما معمولاً درموقع عمل ممکن است این واژه ها فراموش شده باشد. در این کتاب سعی شده است حداقل مفاهیم و تعاریف مورد نیاز یک کاردان با عبارتی ساده یادآوری شود.
۳. تعریف مراقبت و اجزاء آن ونحوه اجرایی کردن آن مثل رسم جدول و نمودار، تهیه برنامه مداخله ای با زبان ساده و عملیاتی آمده است.
۴. شناخت نمودار سازمانی برنامه مراقبت بیماریها در کشور ودسته بندی برنامه ها می تواند در اجرای آن کمک کننده باشد.
۵. مقررات بین المللی بهداشتی و تعاریف استاندارد بیماریها در مراقبت بسیار اساسی است.

توفیق روز افزون همگان را از درگاه ایزد منان خواستاریم./